

دنیوی در مقابل پروردگار حاضر می شوند و در آن روز نیز تنها چیزی که باعث برتری و فضیلت محسوب می شود و قلب پاک و سالم از هر گونه شرک و گناه است و بس؛ ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ﴾ (۸۸) اَلَا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿۸۹﴾ (الشعراء: ۸۸ - ۸۹) «آن روزی که اموال و و اولاد و سودی نمی رساند. *بلکه تنها کسی که با دل سالم به پیشگاه الله آمده باشد.» هر کس از قلب پاکتر و سالمتری برخوردار باشد به همان اندازه مورد تکریم پروردگار قرار گرفته و به درجات بالاتری از بهشت برین نائل می گردد.

یکی دیگر از درسهایی که حج برای مسلمانان در پی دارد و درس زندگی و استفاده از اوقات و لحظات زندگی است. حج به طور خلاصه عبارت است از اعمالی مخصوص در ایامی مخصوص که هر عملی باید در وقت و محل خودش انجام گرفته و تا قبل از پایان یافتن ایام حج باید تمامی اعمال و مناسک آن انجام گیرد و زندگی انسانها نیز به همین ترتیب است و الله متعال وقت محدود و مختصری را به انسانها ارزانی داشته و این وقت مختصر و فرصتی است که باید هر انسان از آن به نحو مطلوب و در جهت دست یافتن به خوشبختی و کامیابی زندگی اخروی خویش بهره برداری نماید.

یکی از ظرافتها و لطایف مهم و قابل توجه در حج و این است که به طور خلاصه همه ارکان و عبادتهای اسلام را در خود جای داده است و تمثیل همه عبادات در حج بذات خود یک درس است و همان طور که قبلاً ذکر شد حج مشابهت بسیار زیادی با زندگی دارد و همان طور که در حج باید تمام اوامر و مناسک حج بدون چون و چرا انجام گیرد و زندگی انسان نیز باید مطابق اوامر الله و رهنمودهای رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم سپری گردد و همان گونه که در حج ندای زیبا و ملکوتی «لبيك اللهم لبيك...» ترنم می شود - که خود بیانگر توحید و فرمان برداری کامل از پروردگار جهانیان است - زندگی هر مسلمان نیز در طول عمر باید گویای عملی روشن از ندای "لبيك اللهم لبيك" باشد.

"رمی جمرات" یکی دیگر از احکام و مناسک حج است. در این قسمت از مناسک حج اگر چه هدف سنگریزه های پرتاب شده یک ستون سنگی بیش نیست و اما در این حکم نیز فلسفه و حکمتهای بسیار زیادی نهفته است؛ اولاً خود این عمل بیانگر اتباع بدون چون و چرای مسلمانان از فرامین الهی و روش سید المرسلین است چنانکه از عبدالله بن عباس رضی الله عنهما روایت است که: «أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَكَبَّ عَلَى الرُّكْنِ فَقَالَ إِنِّي لَا أَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ أَنْكَ حَجَرٌ وَلَوْ لَمْ أُرْحَبِيْبِي - ﷺ - قَبْلَكَ أَوْ اسْتَلَمْتُكَ مَا اسْتَلَمْتُكَ وَلَا قَبْلُكَ» مسند احمد (عمر فاروق رضی الله عنه بر رکن - حجر الاسود - خمیده فرمود: «من خوب میدانم که تو سنگی هستی و اگر رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم را ندیده بودم که ترا بوسه و مسح می نماید و هرگز ترا بوسه و مسح نمی کردم».

و ثانیاً این ستون و دیوار یادآور لحظاتی است که حضرت ابراهیم علیه السلام برای انجام دستورات الهی عازم میعادگاه بود که شیطان بر سر راهش سبز شده و با ایجاد و سوسه قصد منصرف نمود ایشان را داشته است و اما حضرت ابراهیم با پرتاب سنگ و پناه بردن از شر او به الله قوی و مقتدر و او را از خود دفع نمود که این واقعه بیانگر این مطلب است که شیطان در طول زندگی سعی در اغوا

وگمراه نمودن انسانها دارد که هر انسانی باید به هر طریق ممکن او را از خود دور کرده و فریب و سوسه هایش را نخورد و نکته دیگر اینکه "رمی جمرات" بیشتر از دیگر اعمال و مناسک حج انجام می گیرد به طوری که حاجی تا سه روز متوالی این عمل را انجام می دهد که این نیز بیانگر اهمیت موضوع است که حفاظت از کید و مکرهای شیاطین (جنی وانسی) در طول زنگی بسیار مهم و حیاتی است که انسانها هرگز نباید از آن غافل باشند.

خلاصه اینکه هر حکم از احکام حج دنیایی از فلسفه و حکمت را در خود جای داده اند که بیان همه آنها کار بسیار مشکلی است. اما در مجموع می توان گفت که مراسم حج همراه با مناسک و احکام و اعمال خود و چکیده ای از زندگانی دنیا و عالم برزخ و یادآور حشر و نشر و حساب و کتاب و صحنه قیامت است.

مسلمانان! قبل از اسلام و قبایل وقتی که در موسم حج عازم مکه می شدند و هر کدام از آنها نشان های خاص و بت ها و جامه های خویش را با خود حمل می کردند و بدین وسیله بر برتری قبیله ای و برتری مقامش در میان دیگر قبایل پافشاری می کردند.

لیکن حج پس از اسلام و بنیاد تازه ای را استوار ساخت که با تمامی این اعمال و شعارها در تضاد بود و حتی آنها را از میان برد و یک وضعیت توحیدی خالص را به وجود آورد که مسلمانان را قادر ساخت تا در برابر همبستگی های مختلف از قبیل ملیت و قبیله و امثال آن مقاومت کنند.

از این رو و آن گونه که ملی گرای و دیگر ملت ها را بلعیده اند مسلمانان را نمی بلعند و اینان قربانی آن نمی شوند و کشورهایشان که بر حسب انگیزه فطری و عاطفی و نژادی آن را دوست می دارند قبله ای نیست که به سوی آن روی آورند و کعبه ای نیست که آن را زیارت کنند و بلکه مسلمانان را یک قبله هست که شرقی و غربی و عربی و غیر عربی به سوی آن رو می کنند و این قبله و همان کعبه مشرفه است که هندی و افغانی و ایرانی و اروپایی و آمریکایی... آن را حج می کنند.

در حج تمامی ملت های اسلامی از تمامی جامه ها و لباس های منطقه ای خویش که برخی از برخی دیگر تشخیص داده می شوند و گروه هایی نسبت به آن تعصب نشان می دهند و برهنه می شوند و همگی یک لباس را می پوشند که از آن در زبان دین وقفه و در اصطلاح حج و عمره به نام «احرام» یاد می شوند.

کوچک و بزرگ و رئیس و مرئوس و ثروتمند و فقیر سرهایشان را برهنه می کنند و همگی با یک زبان یک سرود را می خوانند: «لَبَّيْكَ وَ اَللّٰهُمَّ لَبَّيْكَ وَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ وَ اِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَكَ وَ اَلْمُلْكَ وَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ». حج یکی از گردهمایی های مسلمانان است و از لحاظ فراگیری و گستردگی و مهمترین و زیباترین آن ها به شمار می رود و این گردهمایی ها عبارتند از:

۱ گردهمایی که در سطح یکی از محله های یک شهر برگزار می شود و روزانه پنج بار تکرار می گردد و یعنی نماز جماعت که الله آن را سنت نهاده است.

۲ دومین گردهمایی در سطح یک شهر و در هر هفته یک بار تشکیل می شود و الله برای انجام این گردهمایی نماز جمعه را وضع کرده است.

۳ سومین گردهمایی در سطح تمامی جهان اسلام برگزار می شود. زیرا در این گردهمایی و

مسلمانان از نقاط مختلف کره زمین با یکدیگر دیدار می کنند و تا با همدیگر آشنا شوند و به تبادل دیدگاه ها و تجربه ها پردازند و یگانگی خود را بر دیگر یگانگی ها و نظیر وابستگی های مختلف تاریخی و اجتماعی و فرهنگی چیره سازند.

آری حج گردهمایی مسلمانان است که در آن نمایندگان برگزیده نشده اند که بر حاجیان احساس برتری کنند و به جدال پردازند بلکه در به روی هر کس که بتواند در این گردهمایی بزرگ شرکت کند باز است.

بنابراین و حاجیان نمایندگان تمامی شهرها و حتی تمامی روستاها هستند و نیز از جانب همه فرهنگ ها و طبقات نمایندگی می کنند. و از آثار حج و آشنایی طوایف مختلفی است که از چهار گوشه جهان اسلام آمده اند.

عباد الله! صلوا وسلموا علی من أمرتم بالصلاة والسلام علیه فی قوله سبحانه: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ ﴿٥٦﴾ (الأحزاب: ٥٦) اللهم صل وسلم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين و والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين. اللهم ارض عن الصحابة الأخيار و آل البيت الأبرار و اللهم إنا نشهدك حب نبيك و أهل بيت نبيك و أصحاب نبيك و ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم. اللهم وفقنا لما تحب وترضى و اللهم انصر الإسلام والمسلمين و ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين و برحمتك يا أرحم الراحمين و اللهم آت نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها و أنت وليها ومولاها و ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى و وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغى و يعظكم لعلكم تذكرون.